

«اعلامیه جهانی اصول و حقوق بنیادین کار»
۲. مقاله‌نامه شماره ۸۷ «سازمان بین‌المللی کار» درباره «آزادی تشکل و حفاظت از حق سازماندهی»

مقدمه

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار که بنا به دعوت هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار در روز ۱۷ ژوئن ۱۹۴۸ سی و یکمین دوره اجلاسیه خود را در سانفرانسیسکو برگزار کرد، پس از تصویب لزوم تدوین یک مقاله‌نامه بین‌المللی بر اساس پیشنهادهای مختلف ارائه شده درباره آزادی و تأمین حقوق سندیکایی (هفتمین موضوع دستور جلسه)، و با توجه به مقدمه اساسنامه سازمان بین‌المللی مبنی بر به رسمیت شناختن اصل آزادی سندیکایی با هدف بهبود شرایط کار و برقراری صلح، و نیز نظر به تصویب اصول بنیادین مقررات بین‌المللی کار در سی‌امین دوره اجلاسیه کنفرانس بین‌المللی کار به اتفاق آراء و همچنین، با توجه به تصویب این اصول در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در دومین دوره اجلاسیه خود و فراخواندن سازمان بین‌المللی کار در این اجلاس به ادامه مساعی خویش در خصوص تصویب مقاله‌نامه‌های بین‌المللی کار، کنفرانس بین‌المللی کار در روز نهم ژوئن سال ۱۹۴۸ مقاله‌نامه ذیل را با عنوان «مقاله‌نامه آزادی تشکل و حفاظت از حق سازماندهی» به تصویب رساند.

بخش اول: آزادی سندیکاها

ماده ۱

هر یک از کشورهای عضو سازمان بین‌المللی کار که این مقاله‌نامه درباره آنها لازم‌الاجرا است، متعهد به اجرای مقررات زیر است.

ماده ۲

کارگران و کارفرمایان بدون هیچ‌گونه تبعیضی می‌توانند آزادانه و بدون اجازه قبلی، سازمان‌های خود را تشکیل دهند یا به سازمان‌های موجود بپیوندند، به شرط آنکه اساسنامه‌های مصوب را رعایت کنند.

ماده ۳

۱- سازمان‌های کارگری و کارفرمایی حق دارند آزادانه اساسنامه و آئین‌نامه‌های خود را تدوین کنند؛ نمایندگان خویش را برگزینند؛ چگونگی اداره امور و فعالیت خود را تنظیم کرده و برنامه عملی خویش را اعلام کنند.

۲- مقامات دولتی باید از هرگونه مداخله‌ای که منجر به محدودیت این حق یا اشکال در اجرای قانونی آن شود، خودداری کنند.

ماده ۴

سازمان‌های کارگری و کارفرمایی را نمی‌توان با احکام اداری منحل یا توقیف کرد.

ماده ۵

سازمان‌های کارگری و کارفرمایی از حق تشکیل اتحادیه برخوردارند و حق آن را دارند که به سازمان‌های بین‌المللی کارگری و کارفرمایی بپیوندند.

ماده ۶

مفاد مواد ۲، ۳ و ۴ این مقاله‌نامه، شامل اتحادیه‌ها و کنفدراسیون‌های متشکل از سازمان‌های کارگری و کارفرمایی نیز می‌شود.

ماده ۷

شخصیت حقوقی سازمان‌های کارگری و کارفرمایی و نیز اتحادیه‌ها و کنفدراسیون‌های آن نباید مشروط به شرایطی شود که ناقض مفاد مواد ۲، ۳ و ۴ این مقاله‌نامه گردد.

ماده ۸

۱- سازمان‌های کارگری و کارفرمایی، ضمن برخورداری از حقوقی که این مقاله‌نامه برای آن‌ها قائل است، مانند همه اشخاص و مجامع متشکل، موظفند قوانین جاری را رعایت نمایند.

۲- قوانین کشورها نباید به مفاد تصریح شده در این مقاله‌نامه خللی وارد آورد یا اجرای آن‌ها را با مشکل روبرو سازد.

ماده ۹

۱- درجه تأمین و اجرای تضمین‌های تصریح شده در این مقاله‌نامه در مورد نیروهای مسلح و پلیس باید بر اساس قوانین و مقررات هر کشور تعیین شود.

۲- بر اساس اصول و مفاد مقرر در بند ۸ ماده ۱۹ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار، تصویب این مقاله‌نامه از سوی هر کشور عضو، نباید در قوانین، احکام، عرف و توافق‌های موجود که متضمن حقوق تصریح شده در این مقاله‌نامه برای نیروهای مسلح یا پلیس باشد، تأثیر بگذارد.

ماده ۱۰

در این مقاله‌نامه، عبارت «تشکل» هر سازمان کارگری یا کارفرمایی را در بر می‌گیرد که به‌منظور گسترش و حفظ منافع کارگران یا کارفرمایان تأسیس شده باشد.

بخش دوم: حفاظت از حق سازماندهی

ماده ۱۱

هر عضو سازمان بین‌المللی کار که متعهد به اجرای این مقاله‌نامه باشد، موظف است همه اقدامات لازم و مناسب را در جهت تضمین حق سازماندهی و استفاده آزادانه کارگران و کارفرمایان از این حقوق به عمل آورد.

بخش سوم: دیگر ملاحظات

ماده ۱۲

۱- به جز سرزمین‌های مشمول بند های ۴ و ۵ ذکر شده در ماده ۳۵ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار که بر اساس سند مصوب ۱۹۴۶ اصلاح گردید، هر عضو سازمان که این مقاله‌نامه را می‌پذیرد، پس از تصویب آن باید در کوتاه‌ترین مدت، همراه با اطلاعیه رسمی پذیرش مقاله‌نامه، اطلاعات زیر را برای مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ارسال کند:

- الف- مناطقی که در آنها این مقررات بی‌کم و کاست اجرا خواهد شد؛
- ب- مناطقی که در آنها این مقررات با جرح و تعدیل‌هایی اجرا خواهد شد؛
- ج- مناطقی که در آنها این مقررات قابل اجرا نیست، همراه با ذکر دلایل غیر قابل اجرا بودن آنها؛
- د- مناطقی که درباره آنها اخذ تصمیم به آینده موکول می‌شود.

۲- تعهدات برشمرده در عبارتهای الف و ب نخستین بند از این ماده جزء لاینفک این مقاله‌نامه بوده و از اعتباری یکسان برخوردارند.

۳- هر یک از کشورهای عضو می‌تواند با ارسال یک اعلامیه جدید، کل یا بخشی از محدودیت‌هایی را که در خصوص عبارتهای ب، ج، د نخستین بند از این ماده در اعلامیه قبلی خود مطرح کرده است، از میان بردارد.

۴- در مدت پیش‌بینی شده در ماده ۱۶ در خصوص فسخ این مقاله‌نامه، هر کشور عضو می‌تواند با ارسال یک اعلامیه جدید، هرگونه تجدید نظر در مضمون اعلامیه‌های قبلی خود و همچنین سیاست کنونی خود در مورد سرزمین‌های مذکور را به اطلاع مدیر کل برساند.

ماده ۱۳

۱- هنگامی که پذیرش مفاد این مقاله‌نامه در حیطة اختیار یک سرزمین خودگردان تحت‌الحمایه باشد، کشور عضوی که مسؤولیت روابط بین‌المللی آن سرزمین را برعهده دارد می‌تواند، با موافقت دولت آن سرزمین، اعلامیه‌ای به‌نیابت از سرزمین مذکور مبنی بر پذیرش تعهدات این مقاله‌نامه از سوی آن، برای مدیرکل بفرستد.

۲- پذیرش این مقاله‌نامه می‌تواند از سوی اعضاء یا مقامات زیر به مدیرکل دفتر بین‌المللی

کار اعلام شود:

الف - دو یا چند عضو سازمان که اداره سرزمین تحت‌الحمایه را به‌طور مشترک برعهده دارند؛

ب - هر مقام بین‌المللی که بر اساس منشور سازمان ملل متحد یا هر مصوبه دیگر بین‌المللی مسؤلیت اداره یک سرزمین را برعهده دارد؛

۳- در اعلام پذیرشی که بر اساس مقررات بندهای فوق برای مدیرکل دفتر بین‌المللی کار ارسال می‌شود، باید تصریح شود که آیا مقررات این مقاله‌نامه عیناً یا با تغییراتی در آن سرزمین اجرا خواهد شد. در صورتی که اعلامیه متضمن آن باشد که این مقاله‌نامه با تغییراتی اجرا خواهد شد، باید جزئیات تغییرات ذکر شود.

۴- عضو، اعضاء یا مقام بین‌المللی ذیربط می‌توانند در هر زمان با ارسال یک اعلامیه جدید، تمامی یا بخشی از تغییرات برشمرده در اعلامیه پیشین خود را پس بگیرند.

۵- عضو، اعضاء یا مقام بین‌المللی ذیربط، در فاصله مدت پیش‌بینی شده در ماده ۱۶ این مقاله‌نامه در خصوص فسخ آن، می‌توانند یک اعلامیه جدید مبنی بر تجدید نظر در مفاد اعلامیه‌های قبلی خود، و نیز سیاست کنونی خود در خصوص چگونگی اجرای این مقاله‌نامه در سرزمین مذکور، برای مدیرکل ارسال کنند.

بخش چهارم: مقررات پایانی

ماده ۱۴

الحاق رسمی به این مقاله‌نامه باید به مدیرکل دفتر بین‌المللی کار ابلاغ شود و در دفتر مدیرکل به ثبت برسد.

ماده ۱۵

۱- این مقاله‌نامه فقط برای کشورهای لازم‌الاجرا خواهد بود که الحاق آنها توسط مدیرکل دفتر بین‌المللی کار به ثبت رسیده باشد.

۲- این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از آنکه الحاق دو کشور توسط مدیر کل دفتر بین‌المللی کار به ثبت برسد، به مرحله اجرا گذاشته خواهد شد.

۳- این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از تاریخ ثبت الحاق هر کشور برای آن کشور لازم‌الاجرا خواهد بود.

ماده ۱۶

۱- هر یک از کشورهای عضو که این مقاله‌نامه را امضاء کرده باشد می‌تواند پس از پایان ده سال از تاریخ اجرای این مقاله‌نامه در نوبت نخست، طی یک اعلامیه رسمی که برای ثبت در دفتر مدیرکل دفتر بین‌المللی کار ارسال می‌کند، الحاق خود را لغو نماید. لغو الحاق یک سال پس از ثبت آن در دفتر بین‌المللی کار رسمیت خواهد یافت.

۲- هر یک از کشورهای عضو که به این مقاله‌نامه ملحق گردیده و ظرف یک سال پس از انقضای دوره ده ساله از حق مندرج در بند ۱ این ماده استفاده نکند، برای یک دوره ده ساله دیگر به رعایت مقررات آن ملزم خواهد بود. اما در نوبت بعد می‌تواند در پایان انقضای دوره ده ساله دیگر، طبق شرایط پیش‌بینی شده، الحاق به این مقاله‌نامه را پس بگیرد.

ماده ۱۷

۱- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار گزارش ثبت همه درخواست‌ها برای الحاق به این مقاله‌نامه یا انصراف از آن را به اطلاع اعضای سازمان بین‌المللی کار خواهد رساند.

۲- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار، پس از دریافت دومین اعلام درخواست الحاق به این مقاله‌نامه و ثبت آن، توجه اعضای سازمان را به تاریخ ورود مقاله‌نامه به مرحله اجرایی جلب خواهد کرد.

ماده ۱۸

مدیرکل سازمان بین‌المللی کار، بر اساس ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، موظف است گزارشی جامع از ثبت همه درخواست‌های الحاق یا انصراف از آن را برای دبیرکل

سازمان ملل متحد ارسال کند.

ماده ۱۹

هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار در هر زمانی که لازم بداند، ضمن ارائه گزارش جامع در خصوص اجرای این مقاله‌نامه به کنفرانس عمومی، در خصوص تجدید نظر کلی یا جزئی در این مقاله‌نامه و درج آن در دستور جلسه کنفرانس برای تصمیم‌گیری، اقدام خواهد کرد.

ماده ۲۰

۱- در صورتی که کنفرانس عمومی مقاله‌نامه جدیدی را مبنی بر تجدیدنظر کلی یا جزئی در متن این مقاله‌نامه تصویب کند و در مقاله‌نامه جدید ترتیبات دیگری مقرر نشده باشد:

الف- هرگاه مقاله‌نامه جدید وارد مرحله اجرایی شده باشد، پذیرش مقاله‌نامه جدید توسط یک کشور عضو، جدا از مفاد ماده ۱۶ این مقاله‌نامه، موجب لغو فوری مقاله‌نامه کنونی خواهد بود.

ب- از تاریخی که مقاله‌نامه جدید به مرحله اجرا درآید، پیوستن به مقاله‌نامه کنونی ممکن نخواهد بود.

۲- در هر صورت، این مقاله‌نامه به شکل و مضمون کنونی آن برای اعضای که بدان ملحق شده‌اند و به مقاله‌نامه تجدیدنظر شده نپیوسته‌اند، همچنان نافذ و معتبر خواهد بود.

ماده ۲۱

متن‌های فرانسوی و انگلیسی این مقاله‌نامه هر دو از یک اعتبار برخوردارند.